

Свиноус Надія. Інвестиційні аспекти оновлення ресурсного потенціалу аграрних підприємств. *Інститут бухгалтерського обліку, контроль та аналіз в умовах глобалізації*. 2025. Випуск 3-4. С. 130-138.

DOI: <https://doi.org/10.35774/ibo2025.03-04.130>

УДК 338.43:330.322

JEL: E20, F21, Q12

Свиноус Надія

доктор філософії в галузі менеджменту, доцент кафедри обліку та фінансів

Університет економіки і підприємництва

м. Хмельницький, Україна

E-mail: svnadia94@gmail.com

ORCID: 0000-0003-3640-0519

ІНВЕСТИЦІЙНІ АСПЕКТИ ОНОВЛЕННЯ РЕСУРСНОГО ПОТЕНЦІАЛУ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Анотація

Вступ. Розвиток аграрного сектору в сучасних умовах характеризується зростанням потреби в оновленні ресурсного потенціалу сільськогосподарських підприємств. Фізичне та моральне зношення матеріально-технічної бази, деградація земельних ресурсів, дефіцит кваліфікованої робочої сили та обмежений доступ до фінансових ресурсів стримують підвищення ефективності аграрного виробництва.

Методи. У процесі дослідження використано загальнонаукові та спеціальні методи, зокрема аналіз і синтез – для узагальнення теоретичних підходів до інвестиційної діяльності та оновлення ресурсного потенціалу аграрних підприємств. Економіко-статистичні та порівняльні методи застосовано для оцінювання стану, динаміки й ефективності інвестиційних процесів у сільському господарстві. Системний та структурно-функціональний підходи використано для обґрунтування інвестиційних механізмів оновлення ресурсного потенціалу аграрних підприємств в умовах сучасних викликів.

Результати. Обґрунтовано інвестиційне оновлення ресурсного потенціалу полягає у цілеспрямованому спрямуванні фінансових ресурсів на відтворення, модернізацію та підвищення якісних характеристик кожної складової. Проаналізовано структуру інвестиційних процесів в аграрному секторі економіки та визначено ключові стримувальні чинники інвестиційної активності, серед яких є високий рівень виробничих і фінансових ризиків, притаманних сільському господарству, фінансова структура аграрних підприємств, обмежений доступ аграрних підприємств до довгострокового кредитування. Доведено необхідність удосконалення інституційних і фінансових механізмів стимулювання інвестиційної активності, зокрема розвитку системи державних гарантій, страхування інвестиційних ризиків і підвищення передбачуваності державної інвестиційної політики.

Перспективи. Перспективи подальших досліджень пов'язані з розробленням комплексних моделей інвестиційного забезпечення оновлення ресурсного потенціалу аграрних підприємств з урахуванням воєнних, кліматичних та ринкових ризиків. Актуальним напрямом є оцінювання ефективності інвестицій у цифрові, ресурсозберігаючі та екологічно орієнтовані технології з позицій підвищення конкурентоспроможності аграрного виробництва. Подальші наукові пошуки доцільно спрямувати на дослідження ролі державної підтримки, фінансових інструментів і державно-приватного партнерства в активізації інвестиційних процесів у аграрному секторі.

Ключові слова: інвестиційна діяльність, ресурсний потенціал, аграрні підприємства, оновлення ресурсів, інвестиційні механізми, державна підтримка, інновації, сталий розвиток.

Вступ.

Розвиток аграрного сектору в сучасних умовах характеризується зростанням потреби в оновленні ресурсного потенціалу сільськогосподарських підприємств. Фізичне та моральне зношення матеріально-технічної бази, деградація земельних ресурсів, дефіцит кваліфікованої робочої сили та обмежений доступ до фінансових ресурсів стримують підвищення ефективності аграрного виробництва. У таких умовах інвестиції набувають стратегічного значення як основний інструмент модернізації та відтворення ресурсного потенціалу.

Особливої актуальності проблема інвестиційного забезпечення оновлення ресурсів набуває в умовах нестабільності зовнішнього середовища, воєнних викликів і євроінтеграційних процесів. Це зумовлює необхідність комплексного дослідження інвестиційних аспектів оновлення ресурсного потенціалу аграрних підприємств та визначення пріоритетів інвестиційної політики.

Водночас ефективність інвестиційного забезпечення оновлення ресурсного потенціалу значною мірою залежить від якості інституційного середовища, державної аграрної політики та здатності підприємств інтегрувати інвестиційні рішення у систему стратегічного управління. Недостатня прогнозованість регуляторних умов, обмеженість довгострокових фінансових інструментів і підвищені ризики інвестування в аграрний сектор ускладнюють реалізацію інвестиційних проєктів, що зумовлює потребу в удосконаленні механізмів залучення інвестицій і підвищенні результативності їх використання з метою забезпечення стійкого розвитку аграрних підприємств.

Аналіз останніх досліджень та публікацій.

У наукових дослідженнях інвестиції розглядаються як ключовий чинник оновлення матеріально-технічної бази, підвищення ефективності використання ресурсів і формування довгострокової конкурентоспроможності аграрних підприємств у мінливому економічному середовищі (Н. І. Ansoff; J. B. Barney). Вітчизняні науковці акцентують увагу на впливі інвестиційної активності на структурну модернізацію виробництва, впровадження інновацій та зростання продуктивності ресурсного потенціалу сільськогосподарських підприємств (І. В. Свиноус та ін.; С. І. Мельник та ін.). Окремий блок досліджень присвячено ролі державного регулювання, інституційних умов та євроінтеграційних чинників у стимулюванні інвестиційних процесів в аграрному секторі, зокрема через фінансові та регуляторні механізми підтримки (S. B. Turbovets; Є. Яськов). Водночас у науковій літературі недостатньо систематизовано управлінські підходи до інтеграції інвестиційних рішень у процес оновлення ресурсного потенціалу аграрних підприємств, що зумовлює актуальність подальших досліджень у цьому напрямі.

Мета.

Мета статті полягає в обґрунтуванні ролі інвестицій у процесі оновлення та відтворення ресурсного потенціалу аграрних підприємств, а також у визначенні пріоритетних напрямів і механізмів інвестиційного забезпечення його розвитку з урахуванням сучасних економічних, інституційних і воєнних викликів.

Методологія дослідження.

У процесі дослідження використано загальнонаукові та спеціальні методи, зокрема аналіз і синтез – для узагальнення теоретичних підходів до інвестиційної діяльності та оновлення ресурсного потенціалу аграрних підприємств. Економіко-статистичні та порівняльні методи застосовано для оцінювання стану, динаміки й ефективності інвестиційних процесів у сільському господарстві. Системний та структурно-функціональний підходи використано для обґрунтування інвестиційних механізмів оновлення ресурсного потенціалу аграрних підприємств в умовах сучасних викликів.

Результати.

Ресурсний потенціал аграрних підприємств являє собою інтегровану сукупність земельних, матеріально-технічних, трудових, фінансових та інформаційних ресурсів, які у взаємодії визначають можливості їх поточного функціонування й довгострокового розвитку. У наукових дослідженнях наголошується, що саме комплексність і взаємообумовленість цих складових формують економічну спроможність підприємства адаптуватися до змін зовнішнього середовища, реагувати на ринкові та інституційні виклики й забезпечувати безперервність виробничих процесів (І. Ансофф) [1]. Інвестиційне оновлення ресурсного потенціалу полягає у цілеспрямованому спрямуванні фінансових ресурсів на відтворення, модернізацію та підвищення якісних характеристик кожної складової, що дозволяє не лише зберігати наявні ресурси, а й трансформувати їх у стратегічні активи, здатні забезпечувати розвиток у довгостроковій перспективі.

З економічної точки зору інвестиції в оновлення ресурсного потенціалу забезпечують не лише зростання обсягів виробництва, а й підвищення продуктивності праці, зниження питомих витрат, покращення якості продукції та підвищення ефективності використання ресурсів. Представники ресурсно-орієнтованого підходу (Дж. Барні) підкреслюють, що саме інвестиції є ключовим інструментом трансформації ресурсів у унікальні компетенції та динамічні здатності, які складно імітувати конкурентам [2]. Для аграрних підприємств, з огляду на високу капіталомісткість виробництва, сезонний характер діяльності та підвищені природно-кліматичні ризики, ефективність господарської діяльності значною мірою залежить від доступу до інвестиційних ресурсів, стабільності їх залучення та узгодженості інвестиційних рішень зі стратегічними цілями розвитку [3]. У цьому контексті інвестиційне оновлення ресурсного потенціалу виступає не лише економічною необхідністю, а й ключовою умовою підвищення конкурентоспроможності та стійкості аграрних підприємств у мінливому зовнішньому середовищі.

Інвестиційні процеси в аграрних підприємствах охоплюють кілька ключових напрямів оновлення ресурсного потенціалу, кожен з яких має специфічний економічний зміст і різний часовий горизонт окупності. Передусім це інвестиції в земельні ресурси, які спрямовуються на підвищення родючості ґрунтів, впровадження ґрунтозахисних і ресурсозберігаючих технологій, меліорацію та екологізацію виробництва. За даними Державної служби статистики України, у 2020–2024 рр. частка витрат аграрних підприємств на агрохімічні заходи, покращення ґрунтів і заходи з охорони земель становила близько 8–10 % загального обсягу інвестицій у галузі. Такі вкладення мають довгостроковий характер, не дають миттєвого фінансового ефекту, проте формують основу стійкого аграрного виробництва та збереження продуктивного потенціалу земель у перспективі.

Значна частка інвестицій спрямовується на оновлення матеріально-технічної бази аграрних підприємств, зокрема на придбання сучасної сільськогосподарської техніки, машин і обладнання, а також на впровадження інноваційних технологій вирощування та збирання продукції. У 2020–2024 рр. інвестиції в основні засоби сільського господарства становили близько 30–35 % загального обсягу капітальних інвестицій аграрного сектору, при цьому основна їх частина припадала на техніко-технологічне оновлення. Такі інвестиції сприяли підвищенню рівня механізації й автоматизації виробничих процесів, зменшенню втрат урожаю та зниженню енергоємності виробництва, що безпосередньо впливало на зростання продуктивності та конкурентоспроможності аграрних підприємств [4].

Окремого значення в структурі інвестиційних процесів набувають інвестиції в інформаційні та цифрові ресурси. У 2020–2024 рр. поширення систем точного землеробства, GPS-моніторингу, ERP-систем і цифрової аграрної аналітики сприяло підвищенню ефективності управління виробництвом і зниженню операційних витрат, однак рівень цифровізації аграрних підприємств залишався нерівномірним. За оцінками експертів, повноцінні цифрові рішення використовували переважно великі та середні господарства, тоді як малі підприємства обмежувалися фрагментарним упровадженням технологій [5]. Це свідчить про необхідність формування цілісної інвестиційної політики, орієнтованої на комплексне оновлення всіх складових ресурсного

потенціалу аграрних підприємств з урахуванням їх довгострокових стратегічних цілей.

Незважаючи на об'єктивну потребу в оновленні ресурсного потенціалу, інвестиційна активність аграрних підприємств України залишається обмеженою та нерівномірною як у часовому, так і в територіальному вимірі. За даними Державної служби статистики України, у 2020–2024 рр. частка капітальних інвестицій, спрямованих у сільське господарство, коливалася в межах 8–10 % загального обсягу інвестицій в економіці, тоді як частка аграрного сектору у формуванні валової доданої вартості становила близько 10–12 %. Така диспропорція свідчить про недостатній рівень інвестиційного забезпечення галузі з урахуванням її капіталомісткості та високого ступеня зносу основних засобів, який у сільському господарстві перевищував 50–55 %, а за окремими видами техніки – 60 %.

Одним із ключових стримувальних чинників інвестиційної активності є високий рівень виробничих і фінансових ризиків, притаманних сільському господарству. Кліматична мінливість і зростання частоти екстремальних погодних явищ у 2020–2024 рр. призводили до істотних коливань урожайності основних сільськогосподарських культур, що безпосередньо впливало на фінансові результати підприємств і їх інвестиційні можливості. Сезонність виробництва та цінова волатильність на внутрішніх і світових аграрних ринках зумовлювали нестабільність грошових потоків, унаслідок чого аграрні підприємства були змушені відкладати або скорочувати інвестиційні програми. Додатково воєнні ризики у 2022–2024 рр. суттєво підвищили невизначеність інвестиційних рішень, зокрема через пошкодження інфраструктури, втрату частини виробничих активів і ускладнення логістики.

У результаті строки окупності інвестиційних проєктів в аграрному секторі істотно зросли, що негативно позначилося на готовності підприємств здійснювати довгострокові капіталовкладення. За оцінками експертів, у 2020–2024 рр. понад 65–70 % інвестицій у сільському господарстві фінансувалися за рахунок власних коштів підприємств і мали переважно короткостроковий або підтримувальний характер. Така структура інвестицій обмежує можливості комплексного оновлення ресурсного потенціалу, посилює територіальну диференціацію інвестиційної активності та стримує формування стійких конкурентних переваг аграрних підприємств у довгостроковій перспективі.

За даними Державної служби статистики України, у 2020–2024 рр. частка капітальних інвестицій у сільське господарство коливалася в межах 8–10 % загального обсягу інвестицій в економіці, що є недостатнім з огляду на високу капіталомісткість аграрного виробництва та значні масштаби зношення основних засобів. При цьому рівень зносу основних засобів у сільському господарстві стабільно перевищував 50–55 %, а в окремих сегментах машинно-тракторного парку – 60 %, що об'єктивно потребує значно більших обсягів інвестицій для забезпечення простого та розширеного відтворення. У 2022 р. внаслідок повномасштабної війни обсяг капітальних інвестицій у галузі скоротився більш ніж на 30 % порівняно з 2021 р., а їх відновлення у 2023–2024 рр. відбувалося повільними темпами та носило фрагментарний характер.

Додатковим обмеженням інвестиційної активності є фінансова структура аграрних підприємств. У 2020–2024 рр. понад 65–70 % інвестицій у сільському господарстві фінансувалися за рахунок власних коштів підприємств, тоді як частка банківських кредитів і залученого капіталу залишалася обмеженою через високу вартість запозичень і жорсткі вимоги до забезпечення. У результаті інвестиційні ресурси концентрувалися переважно у великих і фінансово стійких господарствах, тоді як малі та середні аграрні підприємства мали суттєво нижчі можливості для оновлення ресурсного потенціалу [6]. Така нерівномірність інвестиційної активності посилює структурні диспропорції в аграрному секторі та знижує його загальну конкурентоспроможність у довгостроковій перспективі.

Вагомим обмеженням інвестиційної активності залишається обмежений доступ аграрних підприємств до довгострокового кредитування. У 2020–2024 рр. середньозважені процентні ставки за кредитами для сільськогосподарських підприємств істотно перевищували рівень рентабельності виробництва, а строки кредитування часто не відповідали інвестиційному циклу аграрних проєктів. У результаті понад 65–70 % інвестицій фінансувалися за рахунок власних коштів підприємств, що

об'єктивно звужувало можливості реалізації масштабних інвестиційних програм. Державні програми пільгового кредитування та компенсації відсоткових ставок частково пом'якшували цю проблему, проте мали обмежений обсяг і не забезпечували стабільності інвестиційних потоків у довгостроковій перспективі.

Додатковими бар'єрами для активізації інвестиційної діяльності в аграрному секторі виступають інституційні обмеження, зокрема недосконалість механізмів захисту прав інвесторів, недостатня передбачуваність регуляторної політики та обмежена прозорість інвестиційних процесів [7]. За оцінками міжнародних і національних аналітичних центрів, у 2020–2024 рр. аграрний сектор України стабільно входив до групи галузей з підвищеним інституційним ризиком, що негативно позначалося на припливі довгострокових інвестицій. Частка прямих іноземних інвестицій (ПІІ), спрямованих у сільське господарство, залишалася низькою і, як правило, не перевищувала 1,5–2 % загального обсягу ПІІ в економіку, що свідчить про обмежену довіру інвесторів до інституційного середовища галузі.

Воєнні дії у 2022–2024 рр. суттєво посилили зазначені проблеми, додавши фактори фізичної та фінансової небезпеки інвестування. За офіційними оцінками, унаслідок бойових дій було пошкоджено або зруйновано значну частину аграрної інфраструктури, а мільйони гектарів сільськогосподарських земель тимчасово втратили виробничу придатність через мінування та деградацію. Це призвело до різкого скорочення інвестиційної активності: у 2022 р. обсяг капітальних інвестицій у сільське господарство зменшився більш ніж на третину порівняно з довоєнним рівнем, а у 2023–2024 рр. їх відновлення відбувалося повільними темпами. Водночас обмежений доступ до страхових і гарантійних інструментів не дозволяв аграрним підприємствам ефективно хеджувати воєнні та катастрофічні ризики.

У таких умовах аграрні підприємства були змушені зосереджуватися переважно на короткострокових інвестиціях, спрямованих на підтримання поточної діяльності, збереження ліквідності та мінімізацію виробничих втрат. За даними статистики, у 2020–2024 рр. понад 65–70 % інвестицій у галузі фінансувалися за рахунок власних коштів і мали підтримувальний характер, тоді як частка довгострокових інвестиційних проєктів залишалася обмеженою. Це призводить до відкладення комплексного оновлення ресурсного потенціалу, зниження темпів технологічної модернізації та послаблення довгострокової конкурентоспроможності аграрного сектору. За таких умов особливо актуалізується необхідність удосконалення інституційних і фінансових механізмів стимулювання інвестиційної активності, зокрема розвитку системи державних гарантій, страхування інвестиційних ризиків і підвищення передбачуваності державної інвестиційної політики. Державна аграрна політика відіграє ключову роль у формуванні сприятливих умов для інвестиційного оновлення ресурсного потенціалу аграрних підприємств, особливо в умовах підвищених ризиків і обмеженого доступу до приватного капіталу. Фінансові інструменти державної підтримки, зокрема пільгове кредитування, компенсація відсоткових ставок, часткове відшкодування вартості сільськогосподарської техніки та цільові програми модернізації, сприяють зниженню інвестиційних ризиків і підвищенню привабливості аграрного сектору для інвесторів. За даними профільних міністерств, у 2020–2024 рр. обсяги бюджетної підтримки аграрного сектору коливалися в межах 4–7 млрд грн на рік, що дало змогу частково компенсувати дефіцит фінансових ресурсів і підтримати інвестиційну активність у період економічної та воєнної нестабільності.

Важливим елементом державної політики є також податкові стимули та регуляторні механізми, спрямовані на створення передбачуваного інвестиційного середовища [8]. Застосування спеціальних режимів оподаткування, відстрочення податкових зобов'язань і спрощення адміністративних процедур у 2020–2024 рр. сприяли зниженню трансакційних витрат аграрних підприємств і поліпшенню умов реалізації інвестиційних проєктів. Водночас обмеженість фінансових ресурсів державного бюджету та фрагментарність програм підтримки знижували їх довгостроковий вплив на структурне оновлення ресурсного потенціалу, що потребує подальшого вдосконалення інструментарію державного стимулювання інвестицій.

В умовах євроінтеграції особливого значення набуває гармонізація державної інвестиційної політики України з підходами та інструментами Європейського Союзу, що відкриває додаткові можливості для залучення міжнародних фінансових ресурсів і підвищення інституційної ефективності аграрного сектору. Узгодження національних механізмів підтримки з принципами Спільної аграрної політики ЄС (CAP), вимогами Європейського зеленого курсу та стандартами екологічної й фінансової звітності формує більш передбачуване регуляторне середовище та знижує інвестиційні ризики для аграрних виробників [9]. За оцінками експертів, саме регуляторна стабільність і відповідність європейським стандартам є ключовими факторами зростання інвестиційної привабливості аграрного сектору в країнах-кандидатах на вступ до ЄС.

У 2020–2024 рр. обсяги міжнародної фінансової допомоги, спрямованої на підтримку аграрного сектору України, зросли у кілька разів і стали одним із визначальних джерел інвестиційних ресурсів в умовах обмеженого доступу до приватного капіталу. За інформацією профільних міністерств і міжнародних фінансових інституцій, частка зовнішніх ресурсів у загальному обсязі фінансування інвестицій у сільське господарство у 2023–2024 рр. перевищувала 25–30 %. Значна частина цих коштів була спрямована на підтримку ліквідності аграрних підприємств, відновлення пошкодженої інфраструктури, розвиток логістики та модернізацію матеріально-технічної бази. Водночас частка грантових і пільгових інструментів у структурі міжнародної допомоги перевищувала 40 %, що суттєво знижувало боргове навантаження на аграрних виробників.

Окрему увагу в межах євроінтеграційних процесів приділено інвестиціям у пріоритетні напрями оновлення ресурсного потенціалу. У 2020–2024 рр. частка інвестицій, пов'язаних з екологізацією виробництва, охороною ґрунтів і впровадженням ресурсозберігаючих технологій, за оцінками, зросла до 12–15 % загального обсягу інвестицій у галузі. Інвестиції в цифровізацію аграрного виробництва та управління (GPS-моніторинг, системи точного землеробства, аграрна аналітика) забезпечували приріст продуктивності використання земельних і матеріально-технічних ресурсів на 10–20 %, а також сприяли зниженню виробничих витрат. У сукупності це підтверджує, що подальша гармонізація державної інвестиційної політики з підходами ЄС здатна не лише активізувати залучення фінансових ресурсів, а й забезпечити структурну модернізацію ресурсного потенціалу, підвищення конкурентоспроможності та стійкості аграрного сектору України в довгостроковій перспективі.

Участь України в програмах міжнародної фінансової допомоги та активна співпраця з європейськими фінансовими й інституційними структурами дозволяють цілеспрямовано спрямовувати інвестиції у пріоритетні напрями оновлення ресурсного потенціалу. У 2020–2024 рр. значна частина коштів міжнародних програм була орієнтована на впровадження інноваційних технологій, підтримку екологічно сталого землекористування та розвиток цифрових рішень в аграрному виробництві. За експертними оцінками, інвестиції в екологізацію та цифровізацію забезпечували зниження витрат виробництва на 10–15 % і підвищення продуктивності використання ресурсів, що підтверджує їх стратегічну значущість для модернізації аграрного сектору.

Орієнтація державної підтримки на інновації, екологізацію та цифровізацію створює передумови для підвищення конкурентоспроможності, економічної стійкості та сталого розвитку аграрних підприємств у довгостроковій перспективі. Водночас ефективність використання міжнародних інвестиційних ресурсів значною мірою залежить від здатності національних інституцій забезпечити прозорість, цільове спрямування та результативність програм підтримки. Це актуалізує необхідність подальшого вдосконалення державної інвестиційної політики з урахуванням європейських підходів і пріоритетів, що дозволить максимально реалізувати потенціал євроінтеграції для оновлення ресурсного потенціалу аграрних підприємств України.

Висновки і перспективи.

Інвестиційні аспекти оновлення ресурсного потенціалу аграрних підприємств є ключовим чинником забезпечення їх стратегічного розвитку та конкурентоспроможності. Спрямовання інвестицій у земельні, матеріально-технічні, трудові та інформаційні ресурси формує основу для підвищення продуктивності, зниження витрат і покращення якості сільськогосподарської продукції, а також посилює здатність аграрних підприємств адаптуватися до кліматичних, економічних і воєнних викликів.

Ефективне інвестиційне оновлення ресурсного потенціалу потребує комплексного підходу, що передбачає поєднання приватних і державних інвестицій, узгодження інвестиційних рішень зі стратегічними цілями розвитку та врахування специфіки аграрного виробництва. Важливу роль при цьому відіграє формування сприятливого інституційного середовища, яке забезпечує передбачуваність регуляторної політики, захист прав інвесторів і доступ до довгострокових фінансових ресурсів.

У сучасних умовах особливої актуальності набуває орієнтація інвестиційної політики на інноваційне оновлення ресурсного потенціалу, впровадження ресурсозберігаючих і цифрових технологій, а також екологізацію аграрного виробництва. Саме ці напрями дозволяють підвищити ефективність використання ресурсів і сформувати довгострокові конкурентні переваги аграрних підприємств.

Подальший розвиток інвестиційних процесів у аграрному секторі має ґрунтуватися на посиленні ролі державної підтримки, розширенні доступу до міжнародних фінансових інструментів і стимулюванні інвестицій у людський капітал. Реалізація таких підходів сприятиме зміцненню ресурсного потенціалу аграрних підприємств і забезпеченню їх сталого розвитку в довгостроковій перспективі.

Перспективи подальших досліджень пов'язані з розробленням комплексних моделей інвестиційного забезпечення оновлення ресурсного потенціалу аграрних підприємств з урахуванням воєнних, кліматичних та ринкових ризиків. Актуальним напрямом є оцінювання ефективності інвестицій у цифрові, ресурсозберігаючі та екологічно орієнтовані технології з позицій підвищення конкурентоспроможності аграрного виробництва. Подальші наукові пошуки доцільно спрямувати на дослідження ролі державної підтримки, фінансових інструментів і державно-приватного партнерства в активізації інвестиційних процесів у аграрному секторі.

Список використаних джерел

1. Ansoff H. I. *Corporate Strategy: An Analytic Approach to Business Policy for Growth and Expansion*. New York : McGraw-Hill, 1965. 241 p.
2. Barney J. B. Firm resources and sustained competitive advantage. *Journal of Management*. 1991. Vol. 17, № 1. P. 99–120.
3. Свиноус І., Ібатуллін М., Сало І., Трофімова Г., Рудич О. Економічні аспекти інвестиційної діяльності в сільському господарстві. *Продовольчі ресурси*. 2021. Т. 9, № 17. С. 233–243.
4. Мельник С. І., Свиноус І. В., Фурман І. В., Трофімова Г. В., Стариченко Є. М. Інвестиційна діяльність сільськогосподарських підприємств в умовах трансформаційних процесів. *Економіка та держава*. 2021. № 11. С. 14–19.
5. Курепін В. М., Іваненко В. С. Застосування цифрових технологій у сільському господарстві для досягнення цілей сталого розвитку. *Modern Economics*. 2024. № 47. С. 62–69.
6. Волик С. Особливості інноваційно-інвестиційного розвитку підприємств в аграрному секторі // *Енергозбереження. Енергетика. Енергоаудит*. 2023. № 11 (189). С. 47–62.
7. Turbovets S. B. Інституційні основи інноваційного розвитку аграрних підприємств в умовах євроінтеграції. *Journal of Strategic Economic Research*. 2024. № 4. С. 69–83.
8. Яськов Є. Державне регулювання інвестиційної діяльності в новітніх економічних умовах. *Via Economica*. 2024. № 5. С. 121–129.
9. Коренюк Л. В., Туріяньська М. М. Основи формування інвестиційно орієнтованої моделі економічного

зростання. *Економічний вісник Дніпровського державного технічного університету*. 2025. № 2 (11). С. 151–162.

Статтю отримано: 02.11.2025 / Рецензування 19.12.2025 / Прийнято до друку: 30.12.2025

Nadiya Svynous

PhD in Management, Associate Professor of the Department of Accounting and Finance
University of Economics and Entrepreneurship
Khmelnitskyi, Ukraine

E-mail: svnadia94@gmail.com

ORCID: 0000-0003-3640-0519

INVESTMENT ASPECTS OF UPDATING THE RESOURCE POTENTIAL OF AGRICULTURAL ENTERPRISES

Abstract

Introduction. The development of the agricultural sector in modern conditions is characterized by an increasing need to update the resource potential of agricultural enterprises. Physical and moral wear and tear of the material and technical base, degradation of land resources, shortage of qualified labor and limited access to financial resources hinder the increase in the efficiency of agricultural production.

Methods. In the process of research, general scientific and special methods were used, in particular analysis and synthesis - to generalize theoretical approaches to investment activities and update the resource potential of agricultural enterprises. Economic-statistical and comparative methods were used to assess the state, dynamics and effectiveness of investment processes in agriculture. Systemic and structural-functional approaches were used to substantiate investment mechanisms for updating the resource potential of agricultural enterprises in the face of modern challenges.

Results. It is substantiated that investment renewal of resource potential consists in the purposeful direction of financial resources for the reproduction, modernization and improvement of the qualitative characteristics of each component. The structure of investment processes in the agricultural sector of the economy is analyzed and key restraining factors of investment activity are identified, among which are the high level of production and financial risks inherent in agriculture, the financial structure of agricultural enterprises, limited access of agricultural enterprises to long-term lending. The need to improve institutional and financial mechanisms for stimulating investment activity is proven, in particular, the development of a system of state guarantees, insurance of investment risks and increasing the predictability of state investment policy.

Discussion. Prospects for further research are related to the development of complex models of investment support for the renewal of the resource potential of agricultural enterprises, taking into account military, climatic and market risks. The current direction is to assess the effectiveness of investments in digital, resource-saving and environmentally friendly technologies from the standpoint of increasing the competitiveness of agricultural production. Further scientific research should be directed at studying the role of state support, financial instruments and public-private partnership in activating investment processes in the agricultural sector.

Keywords: investment activity, resource potential, agricultural enterprises, resource renewal, investment mechanisms, state support, innovation, sustainable development.

References

1. Ansoff, H. I. (1965). *Corporate strategy: An analytic approach to business policy for growth and expansion* (pp. 1–241). New York, NY: McGraw-Hill.
2. Barney, J. B. (1991). Firm resources and sustained competitive advantage. *Journal of Management*, 17(1), 99–120.
3. Svynous, I., Ibatullin, M., Salo, I., Trofimova, H., & Rudych, O. (2021). Ekonomichni aspekty investytsiinoi diialnosti v silskomu hospodarstvi [Economic aspects of investment activity in agriculture]. *Prodovolchi resursy*, 9(17), 233–243.
4. Melnyk, S. I., Svynous, I. V., Furman, I. V., Trofimova, H. V., & Starychenko, Ye. M. (2021). Investytsiina diialnist silskohospodarskykh pidpriemstv v umovakh transformatsiynykh protsesiv [Investment activity of agricultural enterprises under transformational processes]. *Ekonomika ta derzhava*, (11), 14–19. <https://doi.org/10.32702/2306-6806.2021.11.14>

5. Kurepin, V. M., & Ivanenko, V. S. (2024). Zastosuvannia tsyfrovykh tekhnolohii u silskomu hospodarstvi dlia dosiahnennia tsilei staloho rozvytku [Application of digital technologies in agriculture to achieve sustainable development goals]. *Modern Economics*, (47), 62–69.

6. Volyk, S. (2023). Osoblyvosti innovatsiino-investytsiinoho rozvytku pidpriemstv v ahromomu sektori [Features of innovation and investment development of enterprises in the agricultural sector]. *Enerhozberezhennia. Enerhetyka. Enerhoaudyt*, (11(189)), 47–62.

7. Turbovets, S. B. (2024). Instytutsiini osnovy innovatsiinoho rozvytku ahrarykh pidpriemstv v umovakh yevrointehratsii [Institutional foundations of innovative development of agricultural enterprises under European integration]. *Journal of Strategic Economic Research*, (4), 69–83.

8. Yaskov, Ye. (2024). Derzhavne rehuliuвання investytsiinoi diialnosti v novitnikh ekonomichnykh umovakh [State regulation of investment activity in modern economic conditions]. *Via Economica*, (5), 121–129.

9. Koreniuk, L. V., & Turianska, M. M. (2025). Osnovy formuvannia investytsiino-orientovanoi modeli ekonomichnoho zrostannia [Fundamentals of forming an investment-oriented model of economic growth]. *Ekonomichniy visnyk Dniprovskoho derzhavnoho tekhnichnoho universytetu*, 2(11), 151–162.

Received: 11.02.2025 / Review 12.19.2025/ Accepted 12.30.2025

